

Οι ΑΠΕ μετά τη δέσμη μέτρων «Καθαρή ενέργεια για όλους τους Ευρωπαίους»

ΓΙΩΡΓΟΣ ΠΑΙΔΑΚΑΚΗΣ
Προϊστάμενος Τμήματος
Ευρωπαϊκών και Διεθνών Θεμάτων
Νομικός - ΕΕΠ

Η δέσμη μέτρων «Καθαρή ενέργεια για όλους τους Ευρωπαίους»

Οδηγία 2018/2001 για την
προώθηση της χρήσης
ενέργειας από ανανεώσιμες
πηγές [30.06.2021]

Κανονισμός 2019/943
σχετικά με την εσωτερική
αγορά ηλεκτρικής ενέργειας
[01.01.2020]

Κανονισμός 2018/1999 για
την διακυβέρνηση της
Ενεργειακής Ένωσης και της
δράσης για το κλίμα

1. Οδηγία 2018/2001 για την προώθηση της χρήσης ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές

ι. Καθεστώτα στήριξης της ενέργειας από ΑΠΕ (άρθρο 4)

Βασικές Αρχές

Στήριξη με τη μορφή προσαύξησης επί της τιμής της αγοράς (διαφορική ή σταθερή)

Με τρόπο ανοικτό, διαφανή, ανταγωνιστικό, αδιάκριτο και οικονομικά αποδοτικό

Διαδικασίες υποβολής προσφορών καταρχήν τεχνολογικά ουδέτερες

Εξαιρέσεις

Για εγκαταστάσεις μικρής κλίμακας και έργα επίδειξης από την προσαύξηση (\neq FiT) και την υποβολή προσφορών (\neq διοικητική διαδικασία)

Δημοπρασίες για συγκεκριμένες τεχνολογίες επιτρέπονται όταν το αντίθετο θα οδηγούσε σε κατώτερο του βέλτιστου αποτέλεσμα

Προσαρμογή καθεστώτων σε εξόχως απόκεντρες περιφέρειες και μικρά νησιά με λήψη υπόψη του κόστους παραγωγής

Προβληματισμοί

Έμμεση σύνδεση ορισμού «εγκαταστάσεων μικρής κλίμακας» με τις Κατευθυντήριες Οδηγίες για τις κρατικές ενισχύσεις (που όμως ενδέχεται να τροποποιηθούν το 2020, ήτοι πριν από την καταληκτική ενσωμάτωση της Οδηγίας το 2021)

Αντίθετα με τις Κατευθυντήριες Οδηγίες για τις κρατικές ενισχύσεις (§126), η Οδηγία δεν προβλέπει καθολική εξαίρεση από τις δημοπρασίες (πχ. τα ΚΜ αποδεικνύουν ανεπάρκεια ανταγωνισμού κτλ)

ii. Άνοιγμα των καθεστώτων στήριξης της ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές (άρθρο 5)

Υπόβαθρο

Η πρώτη Οδηγία (2009/28) περιείχε πρόβλεψη για κοινά έργα ή καθεστώτα στήριξης σε εθελοντική βάση

Η Πρόταση της Επιτροπής προέβλεπε την εισαγωγή δεσμευτικού διασυννοριακού ανοίγματος των καθεστώτων στήριξης μεταξύ ΚΜ

Η Επιτροπή έως το 2023 θα κρίνει για την τυχόν ανάγκη εισαγωγής υποχρέωσης των ΚΜ για μερικό άνοιγμα των εθνικών καθεστώτων στήριξης (5% έως 2025 & 10% έως 2030)

Βασικές Αρχές

Στήριξη για ένα ενδεικτικό ποσοστό της νέας ισχύος ή του προϋπολογισμού που διατίθεται γι' αυτήν κάθε έτος

Τουλάχιστον 5 % (2023-2026) και 10 % (2027-2030) ή, στο επίπεδο διασυνδεσιμότητας των οικείων ΚΜ.

Τα ΚΜ μπορούν να ζητούν απόδειξη ότι πραγματοποιείται φυσική εισαγωγή ηλεκτρικής ενέργειας από ΑΠΕ – περιορισμός όπου υπάρχει άμεση σύνδεση

Προβληματισμοί

Ποια η σχέση με τις Κατευθυντήριες Οδηγίες για τις κρατικές ενισχύσεις (§122), και ιδίως σχετικά με την εκεί πρόβλεψη για συμμετοχή μελών του ΕΟΧ και της Ενεργειακής Κοινότητας;

Τι αναμένεται να κάνει στην πράξη η Επιτροπή στο πλαίσιο της δυνατότητας συνδρομής της στις διαπραγματεύσεις μεταξύ ΚΜ, παροχής κατευθυντήριων ή ανάπτυξης προτύπων;

iii. Σταθερότητα της χρηματοδοτικής στήριξης (άρθρο 6)

Υπόβαθρο

Ένα σταθερό επενδυτικό περιβάλλον συμβάλλει θετικά στο στόχο της ανάπτυξης ΑΠΕ με χαμηλό κόστος

Αναδρομικές τροποποιήσεις σε καθεστώτα στήριξης έχουν παρατηρηθεί σε διάφορα ΚΜ

Τα ΚΜ θα πρέπει να αξιολογούν τουλάχιστον κάθε πέντε έτη την αποτελεσματικότητα των εθνικών καθεστώτων στήριξης.

Βασικές Αρχές

Μη αναθεώρηση όταν επηρεάζονται αρνητικά θεμελιωμένα δικαιώματα και υπονομεύεται η οικονομική βιωσιμότητα των έργων.

Το επίπεδο της στήριξης δύναται να προσαρμόζεται μόνο με αντικειμενικά κριτήρια που καθορίζονται ήδη στο πλαίσιο του αρχικού σχεδιασμού.

Τα ΚΜ δημοσιοποιούν μακροπρόθεσμο πρόγραμμα με την αναμενόμενη κατανομή της στήριξης (πχ. δυναμικότητα και προϋπολογισμό) τουλάχιστον για τα επόμενα τρία έτη.

Προβληματισμοί

Πόσο δεσμευτική είναι κατά την εφαρμογή του για τα ΚΜ η πρόβλεψη για δημοσιοποίηση του μακροπρόθεσμου προγράμματος;

Η πρόβλεψη για επικαιροποίηση του μακροπρόθεσμου προγράμματος σε ετήσια βάση τι εύρος μπορεί να έχει (ιδίως όταν αυτή γίνεται «ανάλογα με τις πρόσφατες εξελίξεις της αγοράς ή την αναμενόμενη κατανομή της στήριξης»);

Καθεστώτα στήριξης

iv. Οργάνωση και διάρκεια της διαδικασίας αδειοδότησης (άρθρο 16)

Υπόβαθρο

Οι διοικητικές διαδικασίες απλουστεύονται και διεκπεραιώνονται με ταχείς ρυθμούς στο κατάλληλο διοικητικό επίπεδο και με προβλέψιμα χρονοδιαγράμματα

Τα ΚΜ εξασφαλίζουν ότι οι αιτούντες έχουν εύκολη πρόσβαση σε απλές διαδικασίες επίλυσης διαφορών .

Βασικές Αρχές

Σε ολόκληρη τη διαδικασία ο αιτών επικοινωνεί μόνο με ένα σημείο επαφής.

Η αδειοδότηση εκτείνεται από τη βεβαίωση της παραλαβής της αίτησης έως την κοινοποίηση του αποτελέσματος (πρλβ. άδειες εγκατάστασης, ανανέωσης και εκμετάλλευσης, καθώς και σύνδεση στο δίκτυο).

Προθεσμία δύο ετών για την ολοκλήρωση της διαδικασίας (εκτός από >150kW και ανανέωση εξοπλισμού — ένα έτος). Παράταση έως ένα έτος σε «εξαιρετικές περιστάσεις».

Προβληματισμοί

Ο επανασχεδιασμός της αδειοδοτικής διαδικασίας εντός προθεσμιών δεν αποκλείεται να αποδειχθεί πρόκληση για αρκετά ΚΜ

Πόσο ρεαλιστική η πρόβλεψη για τις ανανεώσεις εξοπλισμού εγκαταστάσεων ΑΠΕ σε λειτουργία?

Δεν προβλέπεται προθεσμία για χορήγηση της βεβαίωσης παραλαβής της αίτησης (και άρα τυπικής έναρξης της διαδικασίας αδειοδότησης).

ν. Διαδικασίες απλής κοινοποίησης για τις συνδέσεις με το δίκτυο (άρθρο 17)

Υπόβαθρο

Αφορά σε μικρές εγκαταστάσεις αυτοκαταναλωτών και έργα επίδειξης ΑΠΕ.

Δυνητικά και για έργα ανανέωσης εξοπλισμού εφόσον δεν αναμένονται σοβαρές αρνητικές περιβαλλοντικές ή κοινωνικές επιπτώσεις (προθεσμία έξι μηνών).

Βασικές Αρχές

Αρκεί απλή κοινοποίηση για έργα με δυναμικότητα ηλεκτροπαραγωγής ίση ή μικρότερη από 10,8 kW.

Για έργα >10,8 kW και έως 50 kW, εφόσον διατηρούνται η σταθερότητα, η αξιοπιστία και η ασφάλεια του δικτύου.

Απόρριψη αιτούμενης σύνδεσης ή πρόταση εναλλακτικού σημείου σύνδεσης για αιτιολογημένους λόγους ασφαλείας ή τεχνικής ασυμβατότητας - εντός μηνός.

Προβληματισμοί

Η εφαρμογή των νέων ρυθμίσεων απαιτεί μια προσεκτική αξιολόγηση και επικαιροποίηση των διαδικασιών σύνδεσης στο δίκτυο στα ΚΜ.

Η προθεσμία του ενός μηνός για τους διαχειριστές μπορεί υπό προϋποθέσεις να αποδειχθεί περιοριστική.

Τίθεται ζήτημα τυχόν διακριτικής μεταχείρισης έναντι άλλων μικρών έργων ΑΠΕ?

Πως θα πρέπει να ορίζεται ένα έργο επίδειξης?

Άρση διαδικαστικών φραγμών

νι. Εγγυήσεις προέλευσης για την ενέργεια από ανανεώσιμες πηγές (άρθρο 19)

Υπόβαθρο

Ενίσχυση των εγγυήσεων για την προέλευση της ενέργειας από ΑΠΕ (πχ. από ανανεώσιμο αέριο).

Τα ΚΜ μπορούν να προβλέπουν την έκδοση εγγυήσεων προέλευσης για ενέργεια από μη ανανεώσιμες πηγές.

Βασικές Αρχές

Εγγύηση προέλευσης εκδίδεται ύστερα από αίτημα παραγωγού ΑΠΕ (τα ΚΜ μπορούν να εξαιρούν παραγωγούς χρηματοδοτούμενους από καθεστώς στήριξης).

Οι εγγυήσεις προέλευσης ισχύουν για 12 μήνες από την παραγωγή της σχετικής μονάδας ενέργειας (max. ανάκληση - 18 μήνες).

Σε καθεστώς στήριξης η αγοραία αξία της εγγυήσης προέλευσης για την ίδια παραγωγή πρέπει να λαμβάνεται δεόντως υπόψη.

Προβληματισμοί

Κρίσιμο να διασφαλιστεί στην πράξη ότι η ίδια μονάδα ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές λαμβάνεται υπόψη μόνον άπαξ.

Στις ενεργειακές κοινότητες ΑΠΕ οι εγγυήσεις προέλευσης, ειδικά για την ανανεώσιμη ενέργεια πέραν της ηλεκτρικής, θα μπορούσαν να έχουν επιπρόσθετη αξία.

vii. Αυτοκαταναλωτές ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές (άρθρο 21)

Βασικές Αρχές

Όλοι οι καταναλωτές (διατηρώντας τα δικαιώματά τους) μπορούν να γίνουν αυτοκαταναλωτές ΑΠΕ

Δικαίωμα παραγωγής, κατανάλωσης (χωρίς επιβάρυνση), αποθήκευσης (χωρίς διπλή επιβάρυνση) και πώλησης της πλεονάζουσας ενέργειας (με όρους αγοράς & χρέωση τελών δικτύου που αντανακλούν το κόστος).

Στο ίδιο κτίριο (+ ενοικιαστές) δύνανται να συμμετέχουν από κοινού και να ρυθμίζουν μεταξύ τους τον επιμερισμό της ενέργειας - O&M από τρίτο μέρος δεν το καθιστά αυτοκαταναλωτή.

Εξαιρέσεις

Αμερόληπτες και αναλογικές χρεώσεις και τέλη επιτρέπονται σε αυτοκαταναλωτές όταν λαμβάνεται αποτελεσματική στήριξη.

Από 1.1.2026 αν <8% της εγκατεστημένης ισχύος ΑΠΕ, και από την ανάλυση κόστους-οφέλους της ρυθμιστικής αρχής, προκύψει δυσανάλογη επιβάρυνση του ηλεκτρικού συστήματος ή στρεβλά κίνητρα.

Σε εγκαταστάσεις με δυναμικότητα ηλεκτροπαραγωγής <30 kW.

Προβληματισμοί

Ποια η σύνδεση με άρθρο 15 της Οδηγίας για την ΗΕ (active customer), και την εφαρμογή του net metering;

Η εξαίρεση ως κρατική ενίσχυση;

Ο διαμοιρασμός συνεπάγεται πώληση ηλεκτρικής ενέργειας (είναι ελεύθερα τα ΚΜ να το καθορίσουν);

Πώς να σχεδιαστεί ένα «ευνοϊκό πλαίσιο για την προώθηση της αυτοκατανάλωσης» όπου να συνδυάζεται η μέριμνα για τα ευάλωτα νοικοκυριά, η ασφάλεια και η οικονομική αποδοτικότητα των δικτύων, αλλά και ο διαμοιρασμός (Blockchain);

viii. Κοινότητες ανανεώσιμης ενέργειας (άρθρο 22)

Υπόβαθρο

Στηρίζονται σε ανοικτή και εθελοντική συμμετοχή, έχουν αυτονομία και τελούν υπό τον ουσιαστικό έλεγχο των μετόχων ή των μελών που βρίσκονται κοντά στα έργα ΑΠΕ.

Η συμμετοχή είναι προσβάσιμη σε όλους τους καταναλωτές – αρκεί να μην αποτελεί την κύρια εμπορική ή επαγγελματική τους δραστηριότητα.

Πρωταρχικός στόχος είναι η προσφορά στα μέλη και όχι τα οικονομικά κέρδη.

Βασικές Αρχές

Έχουν δικαίωμα να παράγουν, να καταναλώνουν, να αποθηκεύουν και να πωλούν ΑΠΕ - Υπόκεινται σε τέλη δικτύου που αντικατοπτρίζουν το κόστος.

Επιμερίζουν εντός της κοινότητας την ενέργεια από ΑΠΕ που παράγεται από τις μονάδες παραγωγής ιδιοκτησίας της κοινότητας

Έχουν πρόσβαση σε όλες τις κατάλληλες αγορές ενέργειας τόσο απευθείας όσο και μέσω σωρευτικής εκπροσώπησης κατά τρόπο που δεν εισάγει διακρίσεις

Προβληματισμοί

Πώς θα προσδιοριστεί η έννοια της τοπικής σύνδεσης με το έργο (≠ Ενεργειακές Κοινότητες χωρίς γεωγραφικό προσδιορισμό στην αναθεωρ. Οδηγία για την ΗΕ);

Τι προκλήσεις μπορεί να συνεπάγεται η ενσωμάτωση ενός «ευνοϊκού πλαισίου για την προώθηση και τη διευκόλυνση της ανάπτυξης κοινοτήτων ΑΠΕ»;

Ο διαμοιρασμός είναι αντίστοιχος με εκείνον μεταξύ αυτοκαταναλωτών ενέργειας ΑΠΕ που ενεργούν από κοινού;

Ενδυνάμωση καταναλωτών & κοινοτήτων

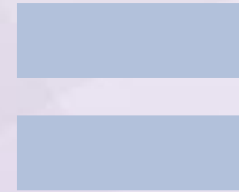

2. Κανονισμός 2019/943 σχετικά με την εσωτερική αγορά ηλεκτρικής ενέργειας

Σκοπός η αποδοτική επίτευξη των στόχων της Ενεργειακής Ένωσης, και ιδίως το υψηλότερο μερίδιο των ΑΠΕ

Καθορισμός θεμελιωδών αρχών για εύρυθμες, ενοποιημένες αγορές ΗΕ, οι οποίες να επιτρέπουν την αποζημίωση με βάση την αγορά της ΗΕ που παράγεται από ΑΠΕ.

Ενσωμάτωση ΑΠΕ στην αγορά

ι. Ευθύνη εξισορρόπησης (άρθρο 5)

Βασικές Αρχές

Όλοι οι συμμετέχοντες είναι υπεύθυνοι για τις αποκλίσεις.

Είτε αποτελούν συμβαλλόμενα μέρη με ευθύνη εξισορρόπησης είτε μεταβιβάζουν συμβατικά την ευθύνη τους σε ένα συμβαλλόμενο μέρος με ευθύνη εξισορρόπησης.

Κάθε συμβαλλόμενο μέρος με ευθύνη εξισορρόπησης καταβάλλει προσπάθειες να είναι εξισορροπημένο ή να συμβάλλει στην εξισορρόπηση συστήματος ΗΕ.

Εξαιρέσεις

Εγκαταστάσεις με ισχύ ηλεκτροπαραγωγής μικρότερη των 400 kW (από 1.1.2026 = 200 Kw)

Εγκαταστάσεις που επωφελούνται από στήριξη με έναρξη λειτουργίας πριν από 4.7.2019.

Έργα επίδειξης για καινοτόμες τεχνολογίες υπό την επιφύλαξη της έγκρισης από τη ρυθμιστική αρχή

Η οικονομική ευθύνη για τυχόν αποκλίσεις θα καλύπτεται από άλλο συμμετέχοντα στην αγορά.

Προβληματισμοί

Ήδη στις Κατευθυντήριες Οδηγίες για τις κρατικές ενισχύσεις υπάρχει πρόβλεψη για εγκαταστάσεις με ευθύνη εξισορρόπησης.

Ανάγκη μετάβασης για έργα <400kW, και κάλυψης από άλλον συμμετέχοντα στην αγορά των μικρών ΑΠΕ.

Τι γίνεται με τα έργα ΑΠΕ υπό εξαίρεση όταν η περίοδος στήριξης ολοκληρωθεί;

ii. Κατανομή ηλεκτροπαραγωγής και απόκρισης ζήτησης (άρθρο 12)

Βασικές Αρχές

Μοντέλο αποκεντρωμένου vs. μοντέλο κεντρικού προγραμματισμού.

Κατανομή με βάση την οικονομική σειρά κατάταξης των προσφορών.

Κατανομή κατά προτεραιότητα για έργα >400Kw (από 1.1.2026 >200Kw) & έργα επίδειξης για καινοτόμες τεχνολογίες (με έγκριση ρυθμιστικής αρχής).

Εξαιρέσεις

Προτεραιότητα με όρο την ασφαλή λειτουργία του συστήματος & χωρίς να χρησιμοποιείται ως δικαιολογία για την περικοπή διαζωνικών δυναμικοτήτων

Υπό προϋποθέσεις δυνατότητα παρέκκλισης (πχ. εύρυθμες αγορές, χωρίς αναδρομικότητα, κοινοποίηση στην ΕΕ κτλ).

Όταν η εγκατάσταση υφίσταται σημαντικές τροποποιήσεις (πχ. νέα συμφωνία σύνδεσης ή αύξηση ισχύος).

Προβληματισμοί

Με εξαίρεση τη βιομάζα/βιοαέριο, οι ΑΠΕ έχουν μικρό οριακό κόστος καθιστώντας την κατανομή κατά προτεραιότητα χωρίς μεγάλη πρακτική σημασία.

Το άρθρο 5 του Κανονισμού συνδέει την κατανομή κατά προτεραιότητα με καθεστώς στήριξης;

Η ΕΕ θα δημοσιεύσει κριτήρια για τον ορισμό πχ. εύρυθμων αγορών που να δικαιολογούν παρέκκλιση από τον κανόνα της κατανομής κατά προτεραιότητα;

iii. Ανακατανομή (άρθρο 13)

Βασικές Αρχές

Με χρήση μηχανισμών που βασίζονται στην αγορά.

Βασίζεται σε αντικειμενικά, διαφανή κριτήρια που δεν εισάγουν διακρίσεις.

Ανοικτή σε όλες τις τεχνολογίες ηλεκτροπαραγωγής, σε κάθε αποθήκευση ενέργειας και κάθε απόκριση ζήτησης στα ΚΜ.

Εξαιρέσεις

Με χρήση μηχανισμών που δεν βασίζονται στην αγορά μόνο ως *ultimum refugium*.

Σε καθοδική ανακατανομή πρώτα οι συμβατικές μονάδες, μετά συμπαραγωγή, ΑΠΕ και αυτοκατανάλωση (μη έγχυση στο δίκτυο).

Αντικείμενο οικονομικής αποζημίωσης (πρόσθετο λειτουργικό κόστος ή/και αποθετικό κόστος).

Προβληματισμοί

Πότε «δεν υφίσταται καμία άλλη εναλλακτική λύση ή οι άλλες λύσεις θα οδηγούσαν σε σημαντικά δυσανάλογο κόστος ή σοβαρούς κινδύνους για την ασφάλεια του δικτύου»;

Ποια η επίπτωση στην ασφάλεια του δικτύου και συνολικά στο κόστος ανακατανομής ότι η αυτοκαταναλισκόμενη ενέργεια δεν υπόκειται σε καθοδική ανακατανομή;

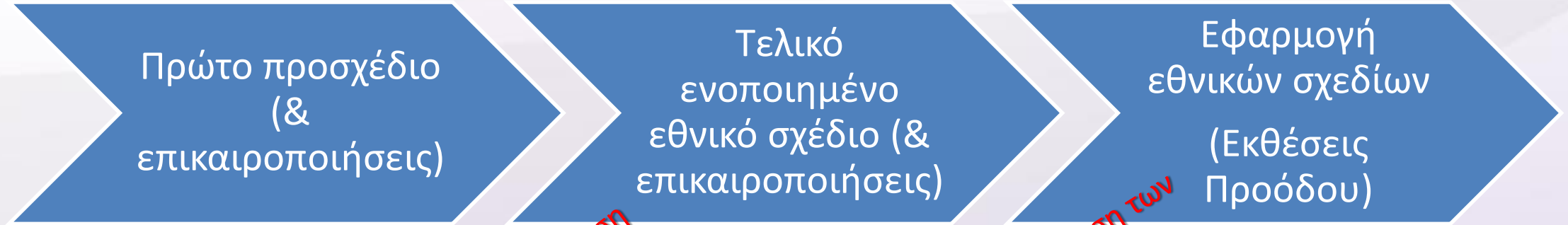
Ποιο το όριο συνυπολογισμού της ανακατανομής στον προγραμματισμό του δικτύου (σε ΚΜ με <50 % της ετήσιας ακαθάριστης τελικής κατανάλωσης από ΑΠΕ);

Αντίκτυπος στους επενδυτές

3. Κανονισμός 2018/1999 για την διακυβέρνηση της Ενεργειακής Ένωσης και της δράσης για το κλίμα

ΚΜ

Συστάσεις
(2018 και 2023)

Προς γεφύρωση των «κενών φιλοδοξίας»

Τελικό ενοποιημένο εθνικό σχέδιο (& επικαιροποιήσεις)

Προς γεφύρωση των «κενών στα επιδιώξεις»

Εφαρμογή εθνικών σχεδίων
(Εκθέσεις Προόδου)

ΕΕ

Συστάσεις (2018 και 2023)

Πρόσθετες πολιτικές και μέτρα της Ένωσης (2019 και 2024)

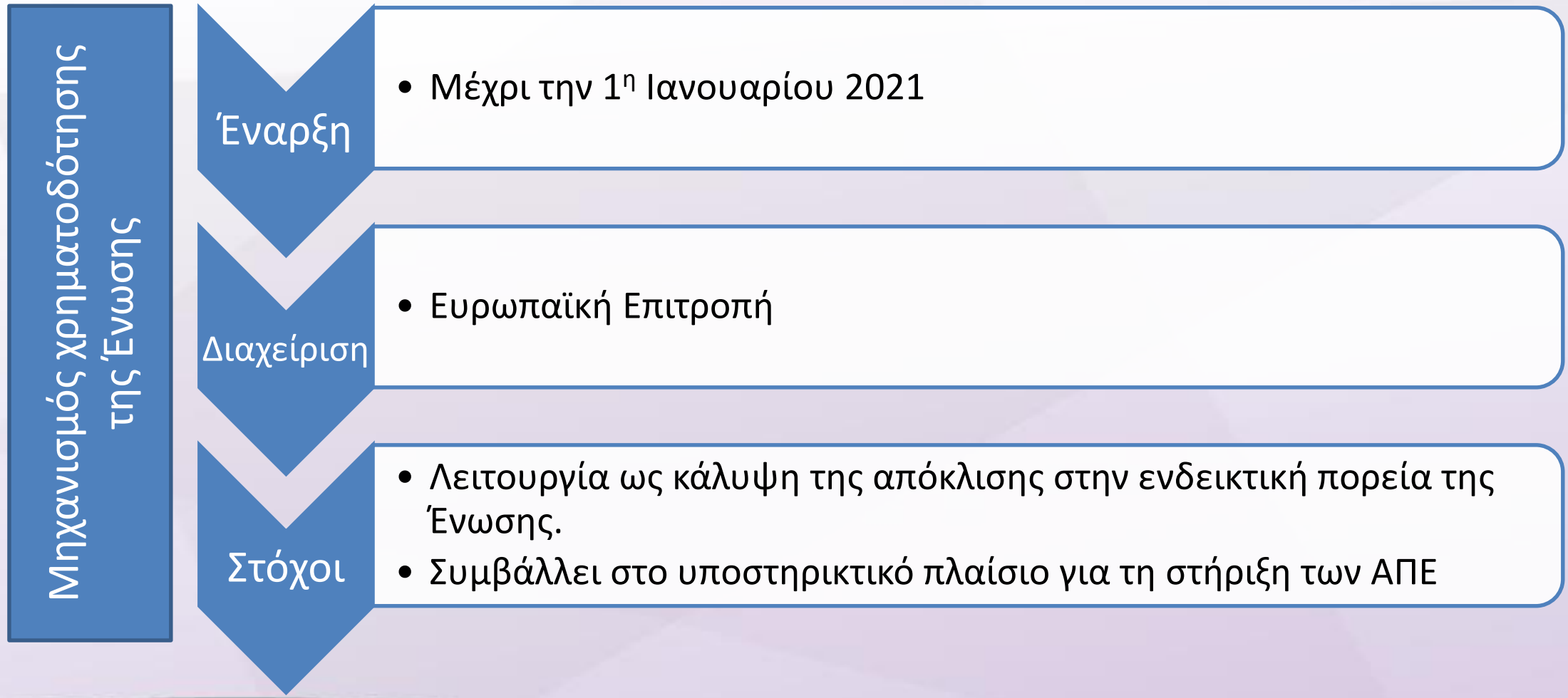
Πρόσθετες πολιτικές και μέτρα της Ένωσης (2021-2030)

Συστάσεις (2021-2030)

Εθνικά μέτρα για τις ΑΠΕ (2024)

Εθνικά μέτρα για τις ΑΠΕ (2024)

ι. Μηχανισμός χρηματοδότησης της Ένωσης για την ενέργεια από ανανεώσιμες πηγές (άρθρο 33)

Μηχανισμός χρηματοδότησης της Ένωσης για την ενέργεια από ανανεώσιμες πηγές (συν.)

Μηχανισμός χρηματοδότησης
της Ένωσης

€

Στήριξη

Επιπλέον
στοιχεία

- Χρηματοδότηση από εθελοντικές οικονομικές συνεισφορές από τα ΚΜ που δεν έχουν πετύχει τους στόχους της Ενεργειακής Ένωσης
- Κεφάλαια της ΕΕ
- Συνεισφορές του ιδιωτικού τομέα
- Συμπληρωματικές πληρωμές από τα κράτη μέλη

- Σχέδια που καταθέτουν τις χαμηλότερες προσφορές σε κόστος
- Premium υπό μορφή συμπληρωματικής πριμοδότησης στις τιμές της αγοράς
- Δάνεια χαμηλών επιτοκίων
- Επιδοτήσεις

- Πρόβλεψη για στήριξη διακρατικών σχεδίων
- Τα κράτη διατηρούν το δικαίωμα να αποφασίζουν εάν και υπό ποιες προϋποθέσεις επιτρέπουν στις εγκαταστάσεις που βρίσκονται στην επικράτειά τους να λαμβάνουν στήριξη από τον μηχανισμό χρηματοδότησης
- Η ενέργεια που παράγεται από τις εγκαταστάσεις που υποστηρίζονται μέσω του μηχανισμού χρηματοδότης θα αποδοθεί στατιστικά στα συνεισφέροντα κράτη μέλη ανάλογα με τις συνεισφορές τους

ΕΥΧΑΡΙΣΤΩ *για την προσοχή σας*

Γιώργος Παιδακάκης
Προϊστάμενος Τμήματος Ευρωπαϊκών και Διεθνών Θεμάτων
Νομικός - ΕΕΠ
Ρυθμιστική Αρχή Ενέργειας (ΡΑΕ)
+30-210-3727491
gpaidakakis@rae.gr